

Streszczenie pracy doktorskiej

DZIENNIKARZE POLSCY, ROSYJSCY I SZWEDZCY ORAZ ICH WIZJA ZAWODU

Praca została poświęcona dziennikarzom z Polski, Rosji i ze Szwecji oraz ich wizji zawodu. Autorka przeanalizowała dziennikarską percepcję podstawowych standardów zawodowych, etyki oraz elementów składających się na profesjonalizm. Przedstawiła, w ujęciu komparatystycznym, obraz dziennikarstwa widzianego oczami osób pracujących w tym zawodzie. Celem pracy było dostarczenie szczegółowych danych na temat dziennikarzy z badanych systemów medialnych oraz weryfikacja, czy badane kraje łączy wspólna wizja zawodu i jego standardów, czy też mamy do czynienia z wieloma podejściami do dziennikarstwa i norm w nim panujących. Kolejny cel to sprawdzenie wpływu wybranych czynników na percepcję dziennikarstwa, co wiąże się ze sprawdzeniem roli wykształcenia dziennikarskiego, wieku oraz warunków zatrudnienia w postrzeganiu zawodu i standardów z nim związanych. Autorka postawiła przed sobą zadanie, jakim jest szczegółowa analiza kultury dziennikarskiej na podstawie badań empirycznych, posiłkując się badaniami i pracami teoretycznymi w zakresie studiów nad dziennikarstwem.

W rozprawie postawiono cztery hipotezy badawcze. Ich weryfikacja była możliwa dzięki analizie danych, uzyskanych w ramach projektu „Zmiana w dziennikarstwie. Kultura dziennikarska w Polsce, Rosji i Szwecji” („Journalism in change. Professional journalistic culture in Poland, Russia and Sweden”), w którym uczestniczyła autorka. W pracy wykorzystane zostały trzy metody badawcze: ilościowa, jakościowa oraz porównawcza. Pierwszym etapem, po stworzeniu koncepcji badań, było przeprowadzenie ankiety wśród dziennikarzy. Miało to miejsce w 2012 roku, a próbę stanowiło 1500 dziennikarzy, przy czym w każdym kraju w badaniu kwestionariuszowym uczestniczyło 500 przedstawicieli zawodu z różnych segmentów mediów. Druga wykorzystana metoda miała charakter jakościowy. W roku 2013 przeprowadzono 60 wywiadów pogłębionych z dziennikarzami – w każdym z badanych krajów odbyło się ich 20. Podczas wywiadów wykorzystywano opracowany wcześniej scenariusz, jednak nie zabrakło też wątków, które spontanicznie wskazywali indagowani. Pytania zadawane dziennikarzom były podzielone na kilka bloków tematycznych i stanowiły uzupełnienie metody ilościowej. Kolejna wykorzystana metoda to analiza porównawcza. Wszystkie badane zagadnienia zaprezentowane zostały w pracy w ujęciu komparatystycznym. Badania w Polsce, Rosji i Szwecji prowadzono za pomocą tych samych metod i narzędzi oraz w tym samym czasie, dzięki czemu możliwe było ich porównywanie,

co pozwoliło z kolei na wskazanie podobieństw i różnic, oraz nakreślenie szerszego tła dla danych z każdego kraju.

W pracy nakreślono rolę i znaczenie mediów w systemie społecznym oraz scharakteryzowano zawód dziennikarza. Wiele uwagi poświęcono profesjonalizmowi dziennikarskiemu, standardom zawodowym oraz etyce. Opisano również specyfikę kultury dziennikarskiej w każdym z badanych krajów. W rozprawie zaprezentowano rozwój oraz stan badań nad dziennikarzami w Polsce, Rosji i Szwecji. Następnie skoncentrowano się na analizie danych empirycznych i weryfikacji postawionych w pracy hipotez badawczych. Wykazano, że mimo pewnych podobieństw, nie można mówić o jednej uniwersalnej wizji zawodu dziennikarza. Portret dziennikarzy z każdego z badanych krajów budowany jest równolegle, ponieważ w pracy przedstawiani są oni w ujęciu porównawczym. W rozprawie zweryfikowano również wpływ wybranych czynników na percepcję zawodu oraz standardów dziennikarskich. Sprawdzono, czy wykształcenie dziennikarskie jest czynnikiem wpływającym na podnoszenie się standardów etycznych. Przedstawiono też stosunek przedstawicieli zawodu do kwestii wykształcenia dziennikarskiego, co ujawniło znaczne różnice w podejściu do kwestii przygotowania zawodowego. Zweryfikowano, czy wiek dziennikarzy wpływa na ich postrzeganie zawodu i jakości dziennikarstwa. Zaprezentowano też podejście dziennikarzy z różnych grup wiekowych do siebie nawzajem, a co za tym idzie, zarysowane zostały obszary, które generują najwięcej różnic. Przeanalizowano również dane na temat warunków zatrudnienia, które okazały się różnić w badanych krajach. Sprawdzono także czy wraz ze wzrostem wielkości redakcji rośnie poziom deklarowanego przywiązania do zawodu i norm w nim panujących oraz czy charakter zatrudnienia lub poziom dochodów mogą wpływać na percepcję dziennikarstwa. Wskazane zostały również tematy, które autorka chciałaby podjąć w przyszłości.

16.05.2014r., Paulina Barczyńska-Machalska